

8 клас

Урок №10

Дата:

ПОЛІТИЧНА КАРТА СВІТУ. УКРАЇНА НА ПОЛІТИЧНІЙ КАРТІ ЄВРОПИ І СВІТУ

Мета: поглибити наукові знання учнів про географічну карту; визначити істотні ознаки політичної карти світу; розкрити особливості визначення понять: «країна», «держава», «залежна територія», «невизнані держави»; закласти знання про етапи формування політичної карти світу; розвивати навички роботи з політичною картою світу, формувати вміння щодо розрізнення кількісних та якісних змін на політичній карті світу.

Обладнання: політична карта світу, карти України, атласи.

Тип уроку: засвоєння нових знань.

Географічна номенклатура: країни, що межують з Україною: Польща, Словаччина, Угорщина, Молдова, Росія, Білорусь та їхні столиці.

Очікувані результати: учні навчаться:

- називати істотні ознаки політичної карти світу;
- розпізнавати фізико-, економіко-, політико-географічне положення держави;
- наводити приклади країн-сусідів України;
- пояснювати відмінність між поняттями «країна», «держава», «залежна територія», «невизнані держави»;
- оцінювати політико-географічне положення держав, геополітичні події.

ХІД УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ УЧНІВ

Пригадайте, які джерела географічних знань для вас є найбільш зручними в користуванні та суттєво інформативними. Гортаючи зошит, назвіть методи, які ви застосовували, складаючи схему «Джерела географічних знань».

III. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ТА ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Методичний прийом «Мозковий штурм»

Знайдіть політичну карту світу в атласах і спробуйте дати їй визначення, спираючись на здобуті географічні знання.

Всі варіанти, ідеї, ключові слова записують на дошці. Коли ідеї вже не надходитимуть, учням пропонують виокремити із записаних на дошці найбільш суттєві фрази, ключові слова. Урешті-решт, формується декілька визначень. Які з них є правильними? Потім формулюють загальне визначення, яке записують у зошит.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Політична карта світу.

На сучасній політичній карті світу незалежних, самостійних держав 193. Політична карта відображає тривалий історичний розвиток людського суспільства впродовж багатьох тисячоліть. Територіальний поділ світу постійно змінюється, тому й політична карта характеризується динамічністю і нестабільністю. Політична карта є об'єктом вивчення політичної географії, яка є галуззю економічної і соціальної географії, що пов'язана з політологією.

Методичний прийом «ТАК — НІ»

Пригадайте з історії, чи завжди на політичній карті світу була територія із назвою Україна. І в складі яких територій перебувала сучасна територія України:

1. Річ Посполита
2. Османська імперія
3. Австро-Угорська імперія
4. Німеччина
5. Російська імперія
6. Чехословаччина

Методичний прийом «Робота з атласами»

Знайдіть на політичній карті Україну. Назвіть країни, з якими вона межує.

2. Основні елементи політичної карти світу.

Територія, країна, держава. Згідно норм міжнародного права на Землі виділяють території трьох видів: території держав, залежні країни і території, акваторії і територію Антарктиди.

Методичний прийом «Проблемне запитання»

Пригадайте, між якими державами в сучасному світі точаться збройні конфлікти через спірні території. Покажіть їх на карті.

3. Періоди формування політичної карти світу.

Методичний прийом «Практикум»

Складання таблиці «Етапи формування політичної карти світу новітнього періоду».

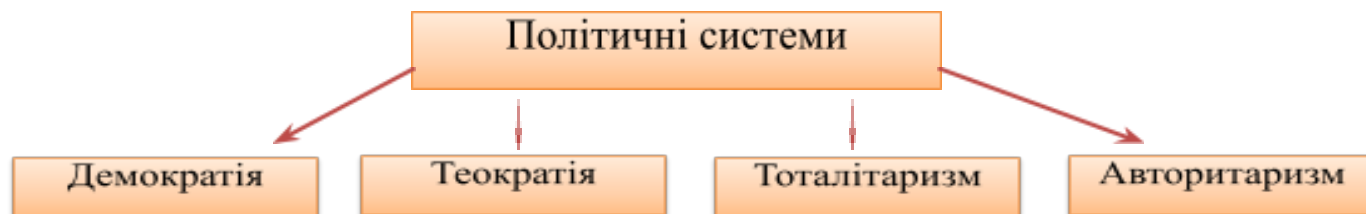
Етап та його період	Події, що відображені на політичній карті світу
I етап (до 1939 р.)	
II етап 1939 — середина 50-х років XX ст.	
III етап середина 50-х років XX століття — середина 80-х років XX століття	
IV етап з середини 80-х років XX століття до нашого часу	

4. Зміни на політичній карті поділяють на кількісні (*приєднання відкритих земель, територіальний поділ у зв'язку з воєнними діями, об'єднання чи розпад держав, купівля або обмін певних територій, збільшення чи зменшення площ суходолу морських держав*) та якісні (*розвиток певної суспільно-економічної формації, прийняття нової форми державного устрою, набуття державного суверенітету, створення міждержавних союзів і організацій тощо*).

5. Політична та економічна система.

Кожна сучасна держава має певну політичну та економічну систему. Від економічного і правового розвитку держави залежать умови життя населення, міжнародний авторитет та розвиток країни. Політична система суспільства залежить від влади та методів управління цим суспільством. У сучасному світі пріоритетною політичною системою є демократія.

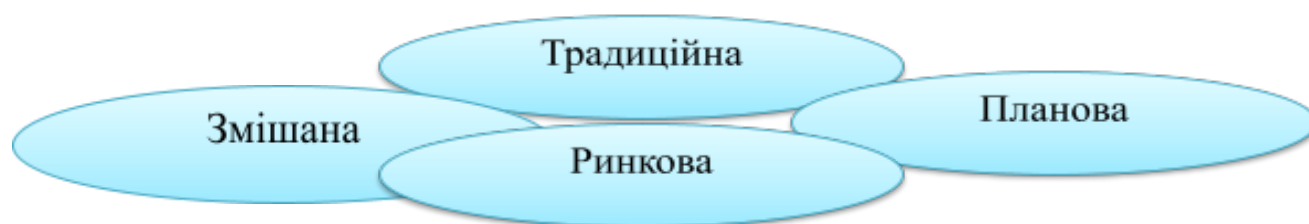
Методичний прийом «Nota bene» (замітка на полях). Разом із поясненням учитель демонструє за допомогою схеми види політичних систем.

Економічна система — це сукупність таких економічних процесів, які сформовані на основі відносин власності та механізму господарювання. Головним у такій системі є виробництво, розподіл, обмін та споживання.

Методичний прийом «Nota bene» (замітка на полях книги)

Разом із поясненням учитель демонструє за допомогою схеми види економічної системи.

6. Типологія держав.

Для того щоб полегшити ознайомлення з країнами, яких понад 200, їх групують за різними критеріями — типологія держав. Необхідність типології виникає через велику різноманітність країн світу. Держави різняться за географічним положенням, площею і формою території, національним складом і мовами, мають різну кількість населення і природних ресурсів тощо.

Методичний прийом «Географічна розминка»

Змагання. За 1 хвилину запишіть у зошиті якомога більше держав світу, які мають площу більшу, ніж Україна.

V. ЗАКРІПЛЕННЯ ВИВЧЕНОГО МАТЕРІАЛУ

Методичний прийом «Бесіда»

Поясніть, чим держава відрізняється від країни. Дайте визначення колонії. За кількісними чи якісними змінами спостерігається тенденція збільшення чи зменшення кількості держав? Висвітліть, з чого складається державна територія України.

Методичний прийом «Мандрівка в Інтернет»

Учням пропонують самостійно знайти в мережі Інтернет інформацію про членство України в міжнародних організаціях.

VI. ПІДСУМОК УРОКУ

Назвіть ключові поняття, які ви сьогодні вперше почули.

Політична карта — це географічна карта, на якій відображено територіально-політичний поділ світу, материків, окремих регіонів, країн. Процес формування сучасної політичної карти світу тривалий і налічує чотири етапи: стародавній, середньовічний, новий і новітній. Головними об'єктами політичної карти світу є держави, країни, території.

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Опрацювати § 8 підручника.

Дізнатися з додаткових джерел інформації про гарячі точки (активні та потенційні) військових або політичних конфліктів у світі та позначити їх на контурній карті.

Індивідуальне випередження «формування території України». (Дають декільком учням, що цікавляться історією.)

ДОДАТКОВИЙ МАТЕРІАЛ

Україна на карті світу: за площею Україна посідає 1-ше місце в Європі та 40-ве у світі; за чисельністю населення — 6-те місце в Європі та 25-те у світі. Україна посідає провідне місце за обсягами таких видів продукції:

I місце у світі за запасами природної сірки й озокериту.

II місце в Європі за запасами ртуті та з виробництва вугілля (після Великобританії); у світі — з виробництва соняшникової олії (після Росії); з валового збору цукрового буряка (після Франції);

III місце у світі з виробництва марганцевих (манганових) руд;

V місце у світі з виробництва сталі й мінеральних добрив (після США, Китаю, Японії, Росії); літакобудування.

VI місце — з ракетобудування; у світі — за запасами урану.

VII місце — з виробництва пшениці (після Китаю,

США, Індії, Росії, Франції, Канади); з виробництва залізної РУДИ.

Україна є лідером з розробок нових технологій (виращування монокристалів, синтез алмазів тощо).

Посідає 74 місце серед 162 країн світу за індексом людського розвитку.

Україна — член ООН, ЮНЕСКО, Ради Європи, Організації з безпеки та співробітництва в Європі.